

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

2017-11-10

Lise Donovan
070-2856210
Lise.Donovan@TCO.se

Remissvar TCO

Så stärker vi den personliga integriteten, SOU 2017:52

Ju2017/05090

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Så stärker vi den personliga integriteten, SOU 2017:52*, och inkommer härmed med följande remissvar.

Inledningsvis vill TCO betona vikten av att allmänt stärka den personliga integriteten. TCO anser att det behövs en heltäckande lagstiftning om den personliga integriteten i arbetslivet som bl.a. omfattar frågor om positionering och annan kontroll av arbetstagare, kameraövervakning och utförande av bakgrundskontroller och andra undersökningar och tester. En sådan lag skulle bidra till överskådlighet, lättillgänglig och tydlighet på detta område.

TCO yttrar sig inte över hela betänkandet utan endast över förslag som berör TCO och TCO:s medlemsförbund.

Kapitel 6 Arbetsliv - 6.2 Förslag till åtgärder

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att initiera och stödja utarbetandet av uppförandekoder för arbetslivet.

TCO *tillstyrker* med följande kommentarer utredningens förslag.

TCO:s utgångspunkt är att arbetsgivarens arbetsledningsrätt inte är överordnad konventionsreglerade mänskliga fri- och rättigheter. Därför bör skärningspunkten mellan arbetsledningsrätten och den personliga integriteten i arbetslivet även i de nu aktuella delarna klargöras i lag.

I avsaknad av en sådan lagreglering är förslaget om uppförandekoder godtagbart. Det är dock inte en långsiktigt tillfredsställande lösning. Uppförandekoder kan inte utgöra ett alternativ till lagstiftning, bland annat eftersom de, typiskt sett, saknar rättsliga sanktioner.

TCO anser att uppförandekodernas syfte ska vara begränsat till att bidra till en korrekt tillämpning av lagstiftningen, framför allt dataskyddsförordningen.

TCO vill i detta sammanhang uppmärksamma att flera integritetsfrågor i dataskyddsförordningen och i detta förslag är gemensamma för hela arbetslivet och oberoende av i vilken bransch de förekommer. Det finns därför en uppenbar risk för att skyddet för den personliga integriteten för arbetstagare utformas olika i uppförandekoderna. TCO kan även se en risk för att uppförandekoderna blir spretiga, beroende på hur det ser ut i de olika branscherna och att kodernas kvalitet därför kan bli lidande. Här kommer Datainspektionen i sin egenskap av tillsynsmyndighet och Arbetsmiljöverket som initierare och stödjare att ha en viktig roll.

TCO anser att det måste säkerställas att uppförandekoderna tillämpas av både arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal och av de som inte är det.

TCO saknar ett avsnitt i betänkandet som behandlar frågor om hur kollektivavtal enligt artikel 88 dataskyddsförordningen förhåller sig till uppförandekoderna och om kollektivavtal helt eller delvis kan reglera frågor som enligt förordningen kan ingå i en uppförandekod. En annan fråga som bör utredas närmare är huruvida och, i förekommande fall, under vilka förutsättningar ett kollektivavtal på branschnivå kan godkännas som en uppförandekod. TCO anser att denna brist bör avhjälpas genom att Regeringskansliet i samråd med arbetsmarknadens parter skyndsamt gör en kompletterande utredning i dessa delar.

Frågor som kan tas upp i uppförandekoder för arbetslivet

Med utgångspunkt dels i de risker som utredningen har bedömt föreligga på arbetslivsområdet, dels de skyldigheter som kommer att åligga arbetsgivarna enligt dataskyddsförordningen anges exempel på frågor som kan tas upp i uppförandekoder för arbetslivet. Det anges samtidigt att det närmare innehållet kan komma att variera beroende på olika branschens särskilda förhållanden.

Av de exempel som betänkandet tar upp anser TCO att följande frågor alltid bör tas upp i uppförandekoder som avser arbetslivet (eller regleras kollektivavtal), detta oberoende av branschspecifika förhållanden eftersom dessa frågor bedöms vara relevanta för alla branscher:

- Hur arbetsgivarna ska gå till väga för att uppfylla kravet på register över vilka behandlingar av personuppgifter som görs på arbetsplatsen. (artikel 30 i dataskyddsförordningen)
- Hur konsekvensbedömningar avseende dataskydd ska genomföras före införandet av varje nytt system eller större ändring i befintliga system. (artikel 35 i dataskyddsförordningen)
- I vilka situationer som behandlingen kan bygga på samtycke från arbetstagarna med utgångspunkten att ett samtycke inte

ska betraktas som frivilligt om arbetstagaren inte har någon genuin eller fri valmöjlighet eller inte utan problem kan vägra eller ta tillbaka sitt samtycke.

- Hur och när uppgifter ska gallras.
- Exempel på informationssäkerhetsåtgärder som arbetsgivarna behöver vidta för att uppfylla kraven i artikel 32 i dataskyddsförordningen, avseende t.ex. behörighet, loggning, säkerhet vid åtkomst över internet.
- Vilken information som måste ges till arbetstagarna om hur uppgifter används, med angivande av exempel.

Arbetsmiljöverkets uppdrag om uppförandekoder för arbetslivet

Arbetsmiljöverket bedöms ha kompetens att ta ett bredare grepp om integritetsfrågorna och inte se på saken som begränsad till en fråga om data- och informationsskydd, utan också som en arbetsmiljöfråga.

TCO vill betona att det är helt centralt att arbetstagarorganisationerna kommer in i ett tidigt skede i Arbetsmiljöverkets arbete och att det därefter är kontinuerliga kontakter. Vidare bör de som involveras i arbetet med uppförandekoder vara representativa för arbetstagar- respektive arbetsgivarsidan.

TCO anser att det måste säkerställas att Arbetsmiljöverket har tillräckliga resurser för att hantera det tillkommande uppdraget. I betänkandets konsekvensanalys bedöms det visserligen inte vara nödvändigt för Arbetsmiljöverket att anställa personer eller särskilt avsätta resurser för utförandet av uppdraget då det finns specialister på området som kan anlitas av myndigheten för att leda och genomföra sådana projekt. Som exempel anges möjligheten att anlita Swedish Standards Institute, SIS. TCO ifrågasätter om det är lämpligt att utgå från att myndigheten ska förlita sig på externa organ som till exempel SIS.

7.3.1 Hälsa- och sjukvården

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör vidta de utredningsåtgärder som är nödvändiga för att genomföra de förslag till integritetshöjande regler vid hantering av personuppgifter i hälso- och sjukvård (punkt 1–4 nedan), som föreslagits av tidigare utredningar, och föreslå riksdagen att reglerna skyndsamt ska införas i lagstiftningen.

TCO *tillstyrker* och instämmer med utredningens slutsats i denna del. TCO vill därutöver tillägga att det är av största vikt att vårdgivare prioriterar frågor om integritetsskydd och informationssäkerhet.

11.1.2 Kreditupplysningsföretagens verksamhet

Integritetskommitténs förslag: Det är angeläget att regeringen lämnar förslag på reglering som ger integritetsskydd vid utlämnande av kreditupplysning, oavsett hur kreditupplysningen lämnas ut. Detta kan göras med utgångspunkt i förslag som redan föreligger.

TCO avstyrker förslaget om att gå vidare med det förslag som presenterades angående kreditupplysningar i promemorian *Ett teknikberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning, Ds 2013:27*. Promemorian innehåller förslag om att ytterligare begränsa möjligheterna att med stöd av yttrandefrihetsgrundlagen sprida kreditupplysningsuppgifter, TCO avstyrker förslaget och ansluter sig till Journalistförbundets remissvar över promemorian.

11.1.3 De brottsbekämpande myndigheternas verksamhet

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör låta utreda en lagreglering av sådana integritetskänsliga spaningsmetoder som i dag inte är reglerade eller har svag reglering.

TCO *tillstyrker* förslaget och vill särskilt poängtera vikten av att rättsväsendet ges möjlighet till ökad brottsuppklaring samtidigt som rättssäkerheten och de demokratiska värdena måste upprätthållas samt förtroendet för rättsväsendet stärkas.

Det är mycket viktigt att hemliga tvångsmedel används på ett rättssäkert sätt, bland annat eftersom det kan påverka journalisters möjlighet att skydda sina källor. Utredningen har identifierat vissa integritetskänsliga spaningsmetoder som i dag inte är reglerade eller har svag reglering. Det handlar till exempel om användning av dolda kroppsmikrofoner, handmanövrerade kameror, samt kopiering av mobiltelefoner och datorer.

När det gäller andra hemliga tvångsmedel som hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation finns det ett särskilt skydd för uppgifter som omfattas av källskydd (se till exempel bestämmelsen om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation i 27 kap. 22 § rättegångsbalken). Enligt TCO bör det finnas ett liknande skydd även vid andra former av hemliga tvångsmedel som i dag är oreglerade.

TCO anser således att det är av stor vikt att regeringen låter utreda sådana integritetskänsliga spaningsmetoder som i dag inte är reglerade eller har svag reglering. De olika regelverken som behandlar personlig integritet inom rättsväsendet hänger dessutom inte tydligt samman trots att många av dem går in i varandra. TCO anser att det borde tas ett helhetsgrepp i dessa frågor i samband med den utredning som nu föreslås.

16.4.1 Ändring i kommittéförordningen

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör i kommittéförordningen (1998:1474) införa en bestämmelse som föreskriver att om förslagen i ett betänkande har betydelse för den personliga integriteten i de fall som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen, ska konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet.

TCO *tillstyrker* förslaget men med ett tillägg avseende insyn och offentlighetsprincipen.

TCO värnar den personliga integriteten, inte minst i arbetslivet. Skyddet för den personliga integriteten ställs i många fall mot behovet av insyn och offentlighet, något som TCO också värderar högt. TCO anser därför att om regeringen beslutar att införa en bestämmelse om att utredningar ska innehålla en konsekvensanalys avseende den personliga integriteten bör det även införas en bestämmelse avseende konsekvenserna för offentlighetsprincipen och för möjligheten till insyn.

Eva Nordmark

Ordförande

Lise Donovan

Chefsjurist